

Pospíšil, Ivo

Jubilejní česko-slovenská konference

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2007, vol. 56, iss. X10, pp. 190-192

ISBN 978-80-210-4274-2

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103052>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

prací autorů a očekávali od nich mnohé změny, jež se začaly rýsovat na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 20. století a k nimž došlo hlavně v letech sedmdesátých.

I když vlastní činnost skupiny byla omezena na pouhé čtyři roky, její „hlavní“ členové na sebe dodnes nezapomněli. Asi jeden z jejich nejznámějších autorů, básník, prozaik, dramatik a překladatel **Marian Grześcak** vyprovokoval a vydal „k jejich padesátce“ nevšední knížku *Wiek Wierzbaka. Glosy poezji i prozy* (Pomysl i redakcja M. Grześcak, Media Rodzina, Poznań 2006, 183 s.). Obsahuje na úvod rozvernou i memoárově faktografickou úvahu

M. Grześcaka nazvanou Przedwierzbak a několik řádek „na cestu“ skupině a k tomu báseň Kazimiere Iłakowiczówny. Další oddíly jsou věnované vždy jednomu z osmi autorů – prózám **Bohdana Adamczaka** (* 1935), básním **Ryszarda Daneckého** (* 1931), próze **Gerarda Górnického** (* 1920), veršům **Mariana Grześcaka** (* 1934), **Macieje Marii Kozłowského** (1937–2002), **Józefa Ratajczaka** (1932–1999), **Konrada Sutarského** (* 1934) a **Eugeniusze Wachowiaka** (* 1929).

Je to knížka pro připomínku minulosti i pro potěšení srdce.

Ludvík Štěpán

JUBILEJNÍ ČESKO-SLOVENSKÁ KONFERENCE

Již 10. česko-slovenská konference, z níž jako obvykle bude připraven další svazek *Brněnských textů k slovakistice*, se 7. prosince 2006 konala v zasedací místnosti Filozofické fakulty Masarykovy univerzity – bylo to v roce 10. výročí založení oboru slovakistika na Masarykově univerzitě. Každá konference byla věnována určitému problémovému okruhu a její název vyjadřoval někdy i kontroverzní ráz tématu (např. *Česko-slovenská vzájemnost a nezájemnost*, *Brněnská slovakistika a česko-slovenské vztahy*, *Literatury v kontaktech*, *Jazyk – literatura – kultura*, *Česko-slovenské vztahy v slovanských a středoevropských souvislostech*, *Meziliterárnost a areál*, *Česko-slovenské vztahy*, *Evropa a svět*, *Aktuální slovakistika*, *Česká a slovenská slavistika na počátku 21. století – Stav – metodologie – mezinárodní souvislosti*).

To, co je pro brněnské pojetí slovakistiky charakteristické, není jen komparatisticko-genologické zaměření, o němž se v Polsku hovoří jako o brněnské genologické škole (E. Kasperski) nebo u nás komplexněji jako o české škole literární komparistiky (S. Wollman), ale také areálový přístup, tedy v daném případě začleňování česko-slovenské vztahovosti do širšího rámce. Moravské a brněnské slovakistické specifikum tak zůstává: na základě genia loci, tedy místních tradic komparistiky, genologie a areálových studií, zkoumat slovenský fenomén v jeho relační fázi.

Jubilejní konference nesla název *Třináct let po (Trinásť rokov po)*. Třináct let po rozpadu česko-slovenské federace se účastníci – mezi nimi brněnští studenti slovakistiky, kteří se podíleli i na organizačním zajištění konference – v souladu, v diskusi i polemice – zamýšleli nad současnou situací v českém a slovenském prostředí i ve vztahu k dalším

jazykově kulturním areálům ve střední Evropě i jinde, v jazyce, literatuře a kultuře, jakož i v dalších blízkých sférách společenského života, s jádrem ve filologii a jejich přesazích. Konferenci uspořádal Ústav slavistiky FF MU spolu s Literárním informačním centrem v Bratislavě, s nímž brněnské slavistické pracoviště spojuje bilaterální smlouva, a v součinnosti s Českou asociací slavistů, Komisí slovanské stylistiky a poetiky při Mezinárodním komitétu slavistů, Slavistickou společností Franka Wollmana a Středoevropským centrem slovanských studií. Konference se konala pod záštitou Jeho Magnificence rektora Masarykovy univerzity **Petra Fialy** (na konferenci ho zastupovala prorektorka **Ivana Černá**, která konferenci oslovila česky i ve své mateřské slovenštině, a děkana Filozofické fakulty MU **Josefa Kroba**, jehož zastupoval proděkan pro vědu **Jan Zouhar**, jež vzpomínal na okolnosti rozdělení československé federace a hovořil o svém vztahu k Slovensku a slovenské vědě. V průběhu konference přijal děkan Filozofické fakulty Josef Krob některé přítomné zahraniční badatele doprovázené vedoucím Ústavu slavistiky a diskutoval s nimi o slovakistice a slavistice ve světě.

Účastníci představovali v současnosti hvězdnou sestavu slovanské slavistiky, slovakistiky i slovanského kulturního a literárního života. Na úvod vystoupila Jeho Excellence mimořádný a zplnomocněný velvyslanec Slovenské republiky v České republice, sám slavný spisovatel a častý účastník akcí brněnské slavistiky a slovakistiky **Ladislav Ballek**, konferenci pozdravil a sám referátem přispěl ředitel Slovenského inštitútu v Praze **Igor Otčenáš**, v zastoupení ředitele bratislavského Literárního informačního centra **Alexandra Halvonika** promluvil **Anton Baláž**. Krátce promluvil také zástupce

brněnských organizátorů, vedoucí Ústavu slavistiky **Ivo Pospíšil**, který konferenci pozdravil i jako člen prezidia Mezinárodního komitétu slavistů a předseda České asociace slavistů.

Referáty se nesly ve znamení komplexnějšího kulturně politického přístupu; vycházely sice ze studia jazyka a literatury, ale zdůrazňovaly jejich přesahy a další vztahové konsekvence. Referát již zmíněného **Igora Otčenáše** se týkal slovenské kulturně politické diplomacie u nás; prešovská slovakistka a slavistka **Viera Žemberová** nabídla analýzu literární vědy od roku 1993, emeritní profesorka pařížské Sorbonny, polonistka a slavistka českého původu **Hana Voisine-Jechová** vytyčila typologii českého a slovenského romantismu, čelný slovenský literární teoretik a znalec postmoderny **Tibor Žilka** promluvil o české a slovenské symbolice, italista a komparatista, pokračovatel linie badatelského týmu slavného Dionýze Ďurišina **Pavol Koprda** předložil evoluční koncepci literatury, představitel Katolické univerzity v Budapešti (Piliscsabě) **István Käfer** ukázal křesťanství a katolicismus jako historické i současné pojitko Slováků a Maďarů a vrátil se i k sjednocujícímu pojmu Uherska a tři středověkých středoevropských království. Proslulý slovenský lingvista **Juraj Dolník**, který v Brně zahajoval výuku jazykovědné slovakistiky v roce 1997, se zabýval česko-slovenskými stereotypy, bratislavská lingvistka **Olga Orgoňová** mluvila o českých a slovenských jazykových inovacích od 90. let 20. století, nitranský jazykovědec **Juraj Vaňko** nabídl analýzu místa slovenštiny mezi velkými a „velkými“ slovanskými jazyky, česko-budějovický badatel **Zbyněk Holub** našel pozoruhodné slovenské i slovenské spojitosti pojmenování milostných vztahů na jihu Čech, ředitel Slavistického ústavu SAV **Peter Žeňuch** ukázal na souvislosti česko-slovensko-podkarpatoruské, pohled na kognitivní metodu nabídla **Eva Čulenová** z Banské Bystrice, profesorka Masarykovy univerzity, předsedkyně slovenského Penklubu, pracovnice SAV **Mária Bátorová** nabídla téma *Skrývanie kultúry a krajiny (Akceptácia heterogenity kultúr ako zachovanie identity)*, profesor, makedonský akademik a čestný profesor Univerzity ve Skopji **Ivan Dorovský** přihlásil téma *Plebejství a barbarizace v evropském literárním procesu X let po*, brněnský polonista **Ludvík Štěpán** nabídl *Obrysy česko-slovensko-polské literárněvědné spolupráce*, bratislavský literární vědec **Ladislav Čúzy** analyzoval literárněkritické počátky činnosti J. M. Hurbana, **Marta Kerulová** měla referát na téma *Národnostvorné tendencie v staršej slovenskej literatúre*, **Zuzana Kákošová**

o aktuální reflexi česko-slovenského literárního kontextu 16.-18. století a **Silvia Lauková** *Konfrontácie výskumu slovenskej a českej literatúry starších období*. S krátkým sdělením vystoupila také studentka brněnské slovakistiky **Katarína Zámečníková** (o próze Rudolfa Slobody).

V polemickém duchu se nesl příspěvek profesorky Univerzity Komenského, rusistky a translatoložky **Márie Kusé** *Naozaj 13 rokov po?*, stejně jako koncepční úvahy **Iva Pospíšila** o česko-slovensko-maďarsko-polském čtyřúhelníku a **Miloše Zelenky** k české a slovenské komparatistice 20. století. Pozoruhodné byly historiografické příspěvky z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích: **Bohumil Jiroušek** promluvil na téma „Československá“ *historiografie v letech 1918–1992: mýtus nebo realita?* a **Dagmar Blümllová** a **Josef Blüml** o českých dějinách na stránkách slovenského Historického časopisu (1993–2006). Maďarský bohemista a překladatel moderní české prózy **Márton Béke** z Katolické univerzity v Budapešti (Piliscsaba) komentoval maďarský překlad studií Jana Mukařovského, opavský bohemista **Libor Pavera** připomněl vývoj tzv. Nitrancké školy v posledních třinácti letech, **Anna Zelenková** z pražského Slovanského ústavu AV ČR interpetovala svůj objev neznámého rukopisu Štefana Kréméryho *Vajanský*, docent bratislavské UK **Miloslav Vojtech** ukázal na význam a funkci bernolákovské a česky psané obrozené poezie. **Květuše Lepilová** upozornila na málo známé česko-slovenské hudební kontakty, nitranský literární teoretik **Kristián Benyovszky** prezentoval vztah textu a metatextu v pracích zakladatele Nitrancké školy Františka Mika, **Ivan Šuša** z banskobystrické Univerzity Mateja Bela referoval o charakteru současné slovenské poezie 90. let 20. století, český slovákista a absolvent doktorského studia na Ústavu slavistiky FF MU **Milan Pokorný** kriticky posoudil, zda česká a slovenská literatura tvoří meziliterární společenství nebo vzájemnost, plzeňský slavista a germanista, také absolvent doktorských programů Ústavu slavistiky, **Petr Kučera** nabídl srovnávací příspěvek *České a slovenské překlady pozdního díla R. M. Rilka*, polský bohemista **Adam Kola** prezentoval třináct let po rozpadu československé federace očima Poláka a **Peter Káša** z Katolické univerzity v Piliscsabě nabídl téma *Dilemy (česko)slovenských Maďarov okolo roku 1993 v esejistike Lajosa Grendela*.

Dílčí i generální diskuse ukázaly živost a životnost tématu česko-slovenského v lůně střední Evropy a sjednocujícího se subkontinentu jako celku. Současně již poněkolkáté upozornily na klíčovost brněnských slovenských studií v konceptu středo-

evropské slovakistiky, na strategickou polohu Brna a Masarykovy univerzity ve smyslu rozvoje areá-

lového přístupu ve společenských a humanitních vědách.

Ivo Pospíšil

MEZINÁRODNÍ VĚDECKÁ KONFERENCE POLÁCI V BRNĚ

V Brně se v říjnu 2006 uskutečnila mezinárodní konference *Poláci v Brně (jazyk – literatura – kultura – politika) – Polacy w Brnie (język – literatura – kultura – polityka)*. Hlavními pořadateli byly Ústav slavistiky FF MU – Seminář západoslovanských jazyků a literatur, a POLONUS – Polský klub v Brně, spolupřáteli pak Statutární město Brno – Odbor mezinárodních vztahů Magistrátu města Brna, a Knihovna Jiřího Mahena, která pro potřeby konference a doprovodných akcí poskytla prostory konferenčního sálu a hudební klubovny.

Akce, jež se konala při příležitosti Dne vzniku samostatného českého státu, polského Dne nezávislosti a deseti let od obnovení činnosti polského spolku v Brně, byla zařazena do programu oslav 40. výročí spolupráce mezi partnerskými městy Brnem a Poznání. Cílem bylo zhodnotit přínos Poláků, polské menšiny a polonofilů pro kulturní, vědecký a umělecký život Brna, popsat historii, současnost i perspektivy výuky polštiny, polské literatury a kultury v Brně, připomenout osobnost a dílo významných vědců a literátů spjatých s česko-polskou tematikou a podtrhnout důležitost a přínosnost vědeckých a kulturních kontaktů mezi brněnskými polonistickými a slavistickými pracovišti a jejich partnerskými institucemi v Polsku. Mezi referenty byli vědečtí pracovníci a pedagogové z České republiky a Polska, zejména polonisté, bohemisté, slavisté, historici a badatelé v oblasti česko-polských vztahů.

Konferenci zahájili za účasti honorárního konzula Polské republiky v Brně Petra Mrkvíčky představitelé hlavních pořadajících institucí. Jménem Semináře západoslovanských jazyků a literatur přivítal účastníky jeho vedoucí Ludvík Štěpán, za Polský klub v Brně krátce promluvil Roman Madecki. Vlastní jednání otevřel referát **Krystyny Kardyni-Pelikánové** *Polskie sztuki na scenach brneńskich (od Wandurskiego do Gombrowicza)*, v němž autorka zhodnotila zájem brněnských divadelních scén o hry polských dramatiků, úroveň těchto projektů i jejich ohlas v řadách odborníků i veřejnosti. **František Hejl** v referátu „*Brněnské dějiny polského státu*“ se soustředil na život a dílo J. Macúrka a připomněl tak mimořádný význam brněnských bádání v oblasti historie Polska, která představovala s jazykovědou

a literární vědou třetí tradiční rozměr brněnských polonistických studií.

Po referátech nestorů brněnské literárněvědné a historické polonistiky následovala vystoupení polských hostů. **Józef Zarek** ze Slezské univerzity v Katovicích se ve svém příspěvku *Cieszyn – Brno. O dwu punktach odniesienia młodszych polskich autorów z Zaolzia* věnoval problematice tvorby autorů, kteří v současné době působí na Moravě, ač svými kořeny i tvorbou jsou nadále spjati s Těšínským Slezskem. **Marian Grzeźczak**, známý polský básník, překladatel, redaktor a také bohemista, hovořil o svých kontaktech s prostředím brněnských literátů a zajímavě srovnal minulou a současnou atmosféru města. **Marek Bernacki** z Technicko-humanitní akademie v Bielsku-Bialé představil vědeckou a pedagogickou činnost polonistů a slavistů na této vysoké škole a ocenil také spolupráci s brněnskými kolegy.

Z bloku tří historicky laděných vystoupení v referátu *Polonistické dílo Františka Hejla* shrnul **Rudolf Fišer** vědecké práce prof. Hejla, jež svědčí o jeho trvalém zájmu o problematiku dějin Slovanů ve středoevropském prostoru. **Vladislav Šťastný** zhodnotil v textu *Polonistické práce Josefa Kolečky a jejich význam* výsledky vědecké činnosti známého brněnského badatele v oblasti novější polské historie a **Jaroslav Vaculík** z Pedagogické fakulty MU připomněl referátem *Brněnský polonista prof. Zdeněk Hájek* vědeckou dráhu a přínos historických bádání tohoto vědce.

Šíře pojaté filologické problematice se ve svých referátech věnovali K. Ondrášková, L. Štěpán a R. Madecki. **Karla Ondrášková** z Pedagogické fakulty MU nastínila významnou roli J. Pelikána ve výchově studentů oboru a poté se v příspěvku *Maturita z mateřského jazyka „po polsku“* zaměřila na problém reformy maturitních zkoušek v ČR a Polsku, přičemž jako příklad nesystémových změn uvedla tzv. maturitní amnestii z dílny současného polského ministra školství. **Ludvík Štěpán** z hostitelské FF MU se v referátu *Brněnská setkání s polskými spisovateli a překladateli* věnoval otázce česko-polských literárních styků, které v brněnském prostředí často vyvolávaly hodnotný dialog mezi oběma kulturami, zejména osobnostem J. Waczkówa a M.